

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.12.2012
COM(2012) 789 final

SDĚLENÍ KOMISE

o obsahu na jednotném digitálním trhu

SDĚLENÍ

o obsahu na jednotném digitálním trhu

1. Úvod

Digitální hospodářství je v posledních dvou desetiletích hlavní hnací silou růstu a předpokládá se, že v nadcházejících letech poroste sedmkrát rychleji než celkový HDP v EU. V prostředí online se objevují nové způsoby poskytování, tvorby a šíření obsahu a nové způsoby vytváření hodnoty. Vývoj nových podnikatelských modelů, které k poskytování obsahu využívají potenciálu internetu, představuje výzvu a příležitost pro tvůrčí odvětví, autory a umělce a stejně tak i pro ostatní subjekty v oblasti digitálního hospodářství. V tomto ohledu je jedním z cílů Komise zajistit, aby autorské právo a praxe v oblasti autorského práva, např. udělování licencí, splňovaly v těchto nových souvislostech digitálního světa i nadále svůj účel.

V roce 2010 se Komise ve své Digitální agendě pro Evropu¹ snažila otevřít přístup k obsahu v rámci své strategie zaměřené na vytvoření pulsujícího jednotného digitálního trhu a stanovila v oblasti autorského práva řadu opatření. V roce 2011 Komise ve své strategii v oblasti duševního vlastnictví nazvané „Jednotný trh práv duševního vlastnictví“² uznala strategický význam autorského práva pro rozvoj jednotného digitálního trhu. Strategie usilovala o vypracování řešení, jejichž cílem bylo odstranit specifické překážky pomocí nejvhodnějších dostupných nástrojů, např. obchodních, smluvních či technických řešení, nebo legislativním zásahem.

V této souvislosti již Komise přijala řadu opatření, včetně nových právních předpisů o osiřelých dílech a projednávaného legislativního návrhu týkajícího se kolektivní správy práv, smluvního řešení v podobě memorand o porozumění týkajících se již nevydávaných knih a přístupu k dílům v případě osob se zrakovým postižením a podpory vývoje technických řešení. Komise rovněž v rámci programu na podporu politiky v oblasti konkurenceschopnosti a inovací IKT (CIP-ICT) na rok 2012 zveřejnila výzvu k předkládání návrhů týkajících se správy informací o evropských právech.

V Paktu pro růst a zaměstnanost z června 2012 hlavy států a vlád zdůraznily, že z opatření, jichž je zapotřebí k vytvoření dobře fungujícího jednotného digitálního trhu do roku 2015, je důležitá především modernizace evropského systému autorských práv a snazší udělování licencí spolu se zajištěním vysoké úrovně ochrany práv duševního vlastnictví a zohledněním kulturní rozmanitosti.

¹ KOM(2010) 245 v konečném znění/2.

² KOM(2011) 287 v konečném znění.

Přestože bylo v realizaci opatření souvisejících s autorským právem, stanovených v Digitální agendě a ve strategii v oblasti duševního vlastnictví, dosaženo značného pokroku, je třeba pro to, aby v oblasti autorského práva vznikl účinný vnitřní trh, učinit ještě mnoho.

Komise proto bude působit současně na dvou frontách. Na jedné straně dokončí svůj dosavadní přezkum a modernizaci právního rámce EU v oblasti autorského práva.

Souběžně s tím se Komise pustí do řady otázek, které je nutné a zároveň možné rychle vyřešit. Zahájí tudíž strukturovaný dialog zúčastněných stran, z něhož by do konce roku 2013 měla vzejít praktická řešení těchto otázek, do jejichž čela se postaví průmysl. Zároveň to neznamená, že by rezignovala na jiná veřejně politická opatření, která mohou zahrnout i legislativní reformu. Pod názvem „Udělování licencí Evropě“ se tento proces pokusí využít potenciál a prozkoumat možnosti inovačních řešení v oblasti udělování licencí a řešení technických, která autorské právo EU a jeho praxi vhodně přizpůsobí digitálnímu věku.

2. Strukturovaný dialog zúčastněných stran

Proces „Udělování licencí Evropě“ bude sestávat ze čtyř paralelních pracovních linií, jejichž úkolem bude předložit účinná tržní řešení, která by nepředjímal nutnost přijmout veřejně politická opatření. Z tohoto důvodu budou účastníky přímí zástupci držitelů práv, subjektů udělujících licence, komerčních a nekomerčních uživatelů chráněného obsahu, jakož i koncoví uživatelé internetu. Proces bude zahájen na prvním plenárním zasedání počátkem roku 2013, kdy budou vytvořeny pracovní skupiny, jež povedou jednotlivé práce a podají plenárnímu zasedání zprávu v polovině roku 2013 (červnu) a závěrem i v jeho čtvrtém čtvrtletí. Tento proces se zaměří na otázky uvedené níže. Konkrétní informace o práci na každé z nich je třeba považovat za orientační.

i) Přeshraniční přístup a přenositelnost služeb

Cílem Komise je podporovat přeshraniční přístup online a přenositelnost obsahu přes hranice. Aby bylo možné využívat výhod novinek, jako je „cloud computing“, je třeba rovněž usnadnit přeshraniční právní přístup k obsahu a službám uloženým prostřednictvím technologie „cloud“. Poskytovatelé služeb, kteří mají zájem o poskytování služeb spotřebitelům v celé EU, si musí v členském státě, v němž chtějí služby poskytovat, zajistit veškerá nezbytná práva. Licence lze v závislosti na odvětví, poskytovateli služeb a držiteli práv udělovat jak pro více území, tak pro území jediné. Šíření obsahu je však často omezeno na jeden nebo několik málo členských států EU (např. pomocí zeměpisného blokování obsahu – tzv. „geoblocking“), kdy poskytovatelé služeb (platform online) nebo držitelé práv zvolí možnost uložit na přeshraniční prodej určitá omezení.

- Tato pracovní linie by měla stanovit hlavní kategorie omezení přeshraničního přístupu a přenositelnosti podle jednotlivých odvětví (a zohlednit přitom některé aspekty reakcí na konzultaci uspořádanou v roce 2011 v souvislosti se zelenou knihou o online distribuci audiovizuálních děl v EU) a hlavní důvody těchto omezení. Na tomto základě by měla důkladně přezkoumat stávající průmyslové iniciativy a nabídnout praktická řešení podporující přístup pro více území.

ii) Obsah vytvářený uživatelem a udělování licencí drobným uživatelům chráněného materiálu

Cílem Komise je podporovat transparentnost a zajistit, aby koncoví uživatelé měli jasnější představu o oprávněném a neoprávněném užívání chráněného materiálu a jednodušší přístup k legitimním řešením. Na obsah, který vytvářejí sami uživatelé, se často vztahuje některá z licencí udělovaných držiteli práv v partnerství s určitými platformami. Rozsah a územní působnost těchto licencí však není pro koncového uživatele transparentní. Navíc platí, že ačkoliv tato ujednání smluvním partnerům udílejí práva a ukládají povinnosti, koncovým uživatelům zpravidla neposkytují právní jistotu. Drobní uživatelé obsahu, např. malé společnosti, které chtějí na svých internetových stránkách používat některé obrázky nebo hudbu, zároveň obtížně zjišťují, jak získat licence na okrajové používání chráněného obsahu.

- Tato pracovní linie by měla určit, do jaké míry se na obsah vytvářený uživateli udělují licence příslušným platformám a jak zajistit, aby koncoví uživatelé byli informováni o tom, co je případem legálního a nelegálního použití obsahu na internetu.
- Měla by se snažit o to, aby koncoví uživatelé získali jednodušší přístup k chráněnému materiálu a měli jasnější představu o jeho oprávněném a neoprávněném užívání. Za tímto účelem by měla určit rozsah a oblast působnosti iniciativ, jež jsou v EU zaměřeny na udělování licencí „jedním kliknutím“, přijít s řešeními na podporu větší tvorby a propojenosti těchto iniciativ a prozkoumat, jaké licence nebo podmínky by byly vhodné, např. možnost svobodných licencí.

iii) Audiovizuální odvětví a organizace pro ochranu kulturního dědictví

Cílem Komise je usnadnit ukládání a přístupnost filmů online v EU jak pro komerční účely, tak pro účely nekomerčního, kulturně-vzdělávacího využití. Pro poskytovatele služeb online je stále obtížné vytvářet katalogy evropských filmů dostupných online, zejména těch, které již nejsou v distribuci, tj. děl, jejichž držitelé práv nejsou ochotni nebo schopni povolit jejich individuální užívání. Zde může být obtížné zjistit, zda příslušné filmy vůbec existují, nebo k nim může být složité a časově náročné získat práva. Organizace pro ochranu filmového dědictví se rovněž domnívají, že současná situace v některých členských státech jim nedovoluje plnit jejich poslání ve veřejném zájmu.

- Tato pracovní linie by měla najít řešení úspěšné spolupráce, jež by zlepšila možnosti vyhledávání audiovizuálních děl a jejich zpřístupňování online, zejména těch, která již nejsou dobrovolně distribuována. Měla by přijít s konkrétním řešením toho, jak v celé EU šířit osvědčené postupy v oblasti komerčního i nekomerčního využití.
- Měla by se vypracovat doporučení, na jejichž základě by členské státy ponechávaly organizacím pro ochranu kulturního dědictví prakticky přiměřený prostor k „reprodukcí“ nebo „změně formátu“ archivovaného materiálu za účelem jeho digitalizace pro potřeby uchování.

iv) Vytěžování textů a dat

Cílem Komise je podporovat účinné využívání možnosti vytěžování textů a dat pro vědecko-výzkumné účely. K vytěžování textů a dat jsou v současné době nutné smluvní dohody mezi uživateli (obvykle výzkumnými institucemi) a držiteli práv (např. vydavateli vědeckých časopisů), které stanoví způsoby technického přístupu k příslušným souborům dat.

- Tato pracovní linie by měla zjistit míru poptávky po přístupu k možnosti vytěžování textů vědeckých publikací a jejich podpůrných dat pro vědecké účely na úrovni EU a stanovit vhodné prostředky pro vyhovění této poptávce. Měla by prozkoumat potenciál a možná omezení standardních modelů udělování licencí a posoudit vhodnost a schůdnost technických platforem, které by přístup k možnosti vytěžování textů a dat usnadnily.

Kromě těchto otázek se v roce 2012 hovořilo i o **poplaccích za pořizování kopií pro soukromé účely**, jež se staly předmětem mediačního řízení se zástupci průmyslu, které podporovala Komise v čele s bývalým komisařem Antóniem Vitorinem. Očekává se, že pan Vitorino předloží k této záležitosti začátkem příštího roku zprávu spolu s řadou doporučení. Na tomto základě Komise vypracuje závěry, v nichž uvede vhodná opatření přijatá v návaznosti na konkrétní doporučení a zvaží další zapojení zúčastněných stran, s cílem přispět k nalezení dlouhodobě udržitelných řešení šetrných k vnitřnímu trhu.

3. Přezkum rámce autorského práva

Komise současně dokončí dosavadní přezkum rámce EU v oblasti autorského práva, který vychází z tržních studií a posouzení dopadů a návrhů právních předpisů, aby mohla v roce 2014 rozhodnout o tom, zda předloží výsledné návrhy legislativní reformy. Zaměří se přitom na tyto otázky: teritorialitu v rámci vnitřního trhu, harmonizaci a omezení autorského práva a výjimky z něj v digitálním věku, roztříštění trhu EU s autorskými právy a způsob, jak zvětšit efektivnost a účinnost prosazování a zároveň posílit jeho legitimnost v širších souvislostech reformy autorského práva.

4. Závěr

Během příštích dvou let bude Komise pokračovat v práci na moderním rámci autorského práva tak, aby nadále splňoval svůj účel, a bude usilovat o podporu inovačních tržních postupů, které zaručí účinné uznávání a odměňování nositelů práv, zajistí udržitelné pobídky k tvořivosti, kulturní rozmanitosti a inovacím, zvýší možnost výběru koncových uživatelů a otevrou jim přístup k legálním nabídkám, umožní pronikání nových podnikatelských modelů a účinněji přispějí k boji proti nelegálním nabídkám a pirátství.

Komise je přesvědčena, že dialog se zúčastněnými stranami může fungovat jako inkubátor inovačních řešení vzájemně výhodných pro všechny tyto strany. Tato řešení jsou důležitou hnací silou jednotného digitálního trhu a politiky EU v oblasti kultury a doplňují dosavadní činnost spojenou s prováděním Digitální agendy, modernizací autorského práva na jednotném trhu nebo úspěšným prováděním programů MEDIA a Kultura.